

CETĂȚENIA EUROPEANĂ

Cetățenia europeană a fost definită prin Tratatul privind Uniunea Europeană, semnat în 1992, la Maastricht, și intrat în vigoare în 1993. Incluzând drepturi, obligații și participarea la viața politică, cetățenia europeană vizează consolidarea imaginii și a identității Uniunii Europene și implicarea mai profundă a cetățeanului în procesul de integrare europeană.

O NOUĂ IDENTITATE

Articolul 17 al Tratatului de instituire a Comunității Europene (fostul articol 8) prevede că este cetățean al Uniunii Europene orice persoană care are naționalitatea unuia dintre Statele Membre, conform legilor în vigoare în statul respectiv. Cetățenia Uniunii Europene nu înlocuiește însă cetățenia națională, ci vine în completarea cetățeniei naționale, făcând posibilă exercitarea unora dintre drepturile cetățeanului Uniunii pe teritoriul Statului Membru în care locuiește (și nu numai în țara din care vine, așa cum se întâmpla înainte).

În plus, cetățenia europeană are la bază principiile comune ale Statelor Membre: principiul libertății, principiul democrației, principiul respectării drepturilor omului și al libertăților fundamentale și principiul statului de drept, incluse în Tratatul de la Amsterdam, și decurge din drepturile fundamentale ale omului și drepturile specifice acordate cetățeanului european (drepturi de liberă circulație și drepturi civice), descrise în Tratat.

Tratatul de la Amsterdam, intrat în vigoare la 1 mai 1999, a consolidat protecția drepturilor fundamentale, condamnând orice formă de discriminare, și a recunoscut dreptul la informație și protecția consumatorilor.

DREPTURILE FUNDAMENTALE

Drepturile fundamentale și valorile democratice sunt respectate în statele membre ale Uniunii Europene, acestea fiind semnate ale unor texte precum **Convenția europeană a drepturilor omului** (semnată în 1950, la Roma, sub egida Consiliului Europei), **Declarația universală a drepturilor omului** (semnată, sub egida ONU, în 1948), **Carta socială europeană** (semnată în 1961, sub egida Consiliului Europei) sau **Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor** (semnată în 1989 de către toate statele membre ale Comunităților Europene, cu excepția Marii Britanii, care a semnat-o în 1998).

Respectarea drepturilor omului a fost confirmată în preambulul la Actul Unic European, semnat în 1986 și intrat în vigoare în 1987, și încorporată apoi în articolul 6 al Tratatului privind Uniunea Europeană.

Garanția respectării drepturilor fundamentale a fost întărită prin Tratatul de la Amsterdam, care a extins jurisdicția Curții de Justiție, incluzând respectarea drepturilor care derivă din articolul 6, în ceea ce privește activitățile instituțiilor europene. În același timp, a fost introdusă *clauza de suspendare*, prin care pot fi luate măsuri în cazul încălcării grave și repetate, de către un Stat Membru, a principiilor care stau la baza Uniunii.

Angajamentul Uniunii a fost reafirmat, în mod oficial, în decembrie 2000, când a fost proclamată **Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene**.

UN CADRU DE VIAȚĂ EXTINS

Cetățenia Uniunii Europene oferă drepturi cetățenilor statelor membre și consolidează protecția intereselor acestora:

- *dreptul la libera circulație, dreptul de sejur, de stabilire, dreptul la muncă și studiu în celelalte state membre ale Uniunii*: legislația Uniunii stabilește însă numeroase condiții pentru exercitarea acestor drepturi. Pentru un sejur mai lung de 3 luni este necesar un certificat de sejur. Intrarea pe teritoriul altui Stat Membru nu poate fi interzisă decât din rațiuni de securitate și de sănătate publică, iar interzicerea trebuie să fie justificată (la fel și pentru expulzare).

- *dreptul de a alege și de a fi ales în Parlamentul European și în cadrul alegerilor locale în statul de rezidență*, în aceleași condiții cu cetățenii statului respectiv;

- *dreptul de a beneficia pe teritoriul unui stat terț (stat care nu este membru al Uniunii Europene) de protecție consulară* din partea autorităților diplomatice ale unui alt Stat Membru, în cazul în care statul din care provine nu are reprezentanță diplomatică sau consulară în statul terț respectiv;

- *dreptul de petiționare* în fața Parlamentului European și dreptul de a apela la Ombudsmanul European pentru examinarea cazurilor de administrare defectuoasă din partea instituțiilor și organismelor comunitare.

Prin Tratatul de la Amsterdam, semnat în 1997 și intrat în vigoare în 1999, statutul de „cetățean european” include, în plus, următoarele drepturi:

- *dreptul de a se adresa* instituțiilor europene într-o limbă oficială a Uniunii Europene¹ și de a primi un răspuns redactat în aceeași limbă;

- *dreptul de acces* la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei Europene, în anumite condiții;

- *dreptul de nediscriminare*, pe bază de naționalitate, sex, rasă, religie, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală, între cetățenii Uniunii;

- *dreptul de acces egal* la funcția publică comunitară.

Comisia Europeană, avînd rolul de a veghea la respectarea Tratatului, supraveghează aplicarea prevederilor legate de cetățenia europeană și elaborează rapoarte periodice asupra progreselor realizate și asupra dificultăților întîlnite.

DREPTUL LA INFORMAȚIE

Informarea cetățeanului este considerată o prioritate de către instituțiile europene. În 1998, Comisia Europeană a lansat serviciul de informare *Europe direct*, în scopul de a informa cetățenii asupra posibilităților și drepturilor care le sunt oferite prin cetățenia europeană. Acest serviciu poate fi contactat, inclusiv în limba română, telefonic, la numărul 00 800 6 7 8 9 10 11, apelurile fiind gratuite de oriunde de pe teritoriul Uniunii Europene, sau prin e-mail.

Adrese utile:

- Serviciul de orientare pentru cetățeni: <http://ec.europa.eu/citizensrights/>

- site-ul *Europa ta. Drepturile tale*: http://ec.europa.eu/youreurope/index_en.html

- site-ul Direcției Generale Justiție și afaceri interne a Comisiei Europene:

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/citizenship/fsj_citizenship_intro_en.htm

---

¹ În prezent, Uniunea Europeană are 23 de limbi oficiale: bulgară, cehă, daneză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, irlandeză, italiană, letonă, lituaniană, maghiară, malteză, olandeză, polonă, portugheză, română, slovacă, slovenă, spaniolă și suedeză.